

Воловенко Вікторія Ігорівна
здобувач ступеня вищої освіти магістр
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

Кононенко Валерій Васильович
доктор історичних наук, завідувач кафедри
публічного управління та менеджменту
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

МЕХАНІЗМИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Вважаємо, що запропонована тема є актуальною та важливою, оскільки корупція знижує ефективність та якість діяльності регіональних органів влади та заважає реалізації регіональної політики. Вона стає одним із бар'єрів залучення іноземних інвестицій для реалізації регіональних програм і проєктів, підриває можливості для реальної автономії регіонів. Подолання корупції як на загальнодержавному, так і на регіональному рівні сприятиме більш справедливому та ефективному використанню ресурсів, що дозволяє регіонам реалізовувати свої власні стратегії розвитку та бути більш незалежними від центральної влади.

Боротьба з корупцією при реалізації регіональної політики в Україні є надзвичайно важливою з кількох ключових причин. Серед них варто виділити наступні.

Економічна ефективність. Корупція знижує ефективність як державного та регіонального управління, призводить до нераціонального використання державних коштів та ресурсів, що ускладнює реалізацію стратегічних економічних програм. Вона негативно впливає на розподіл бюджетних ресурсів та на якість надання державних послуг, що створює серйозні перешкоди для сталого економічного прогресу та знижує інвестиційну привабливість регіонів. Особливо вразливою до корупційних схем є сфера інфраструктурних проєктів. Неправомірні дії при укладанні контрактів та недобросовісне використання коштів призводять до збільшення вартості проєктів та загального зниження якості реалізованих програм. Також на це впливає тіньова економіка, що сприяє економічній нестабільності. Невідшкодування податкових надходжень через тіньову економіку призводить до дефіциту у державних та регіональних бюджетах, що обмежує можливості фінансування громадських послуг та інфраструктурних проєктів [6, с. 4].

Соціальна справедливість. Корупція може сприяти порушенням прав людини та принципів соціальної справедливості, оскільки веде до нерівномірного розподілу ресурсів між регіонами та окремими групами населення, що своєю чергою призводить до посилення соціальної нерівності.

Одним з наслідків корупції є зменшення довіри населення до державних інституцій. В умовах неспроможності влади протидіяти корупції, громадяни країни стають менш активними учасниками демократичного життя країни. Недовіра до влади зазвичай призводить до політичної нестабільності та соціальних протестів. Тому чесний розподіл ресурсів сприяє підвищенню довіри громадян до влади та забезпеченню соціальної справедливості.

Підвищення прозорості та підзвітності. Електронне врядування підвищує прозорості та доступності інформації, а використання цифрових платформ, таких як державні портали, сприяє більшій відкритості державних даних, що ускладнює приховування корупційних схем. Автоматизація процесів та зниження людського фактора зменшує можливість людських помилок і корупційних дій. Наприклад, електронні тендери проводяться без участі посадовців, що мінімізує ризики хабарництва.

Крім того, важливо залучати громадянське суспільство та медіа в процесі контролю за діями уряду. Залучення громадян до процесу прийняття рішень також може сприяти зменшенню корупції, оскільки це забезпечує більшу прозорість та відкритість урядових дій. Зрештою, боротьба з корупцією вимагає поєднання різних стратегій та зусиль на всіх рівнях суспільства [2, с. 2].

Європейська інтеграція. В Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом визначено, що одним із головних принципів посилення взаємодії є боротьба з корупцією. Зокрема, визначено, що сторони зобов'язуються співпрацювати у боротьбі з корупцією в державному секторі та ефективно виконувати Конвенцію ООН проти корупції 2003 р. Також сторони заявили про погодження здійснювати обмін ефективними практичними навичками та за потреби залучати фахівців по боротьбі з корупційними правопорушеннями. Разом з тим Угодою визначено співпрацю щодо обміну інформацією та досвідом, а також удосконалення методів, спрямованих на припинення та запобігання корупції. Комітет міністрів Ради Європи прийняв 6 листопада 1997 р. на 101-й сесії Резолюцію (97) 24 «Про двадцять принципів боротьби з корупцією». Вони направлені на розробку широкого спектра превентивних заходів, а й спрямовані на підвищення обізнаності громадськості, етичну поведінку, незалежність судової влади та прокуратури, обмеження імунітету для державних службовців, спеціалізацію окремих осіб та установ на боротьбі з корупцією, підтримку більшої кількості кодексів поведінки для державних службовців та адекватних процедур аудиту в державному управлінні, нагляд за фінансуванням політичних партій та свободою ЗМІ [5].

З метою моніторингу виконання двадцяти Керівних принципів Рада Європи розробила механізм оцінювання на рівні ЄС у формі Групи держав проти корупції (GRECO). GRECO контролює дотримання державами антикорупційних стандартів організації і є важливою інституцією, що займається боротьбою з корупцією як в ЄС, так і за його межами. Для боротьби з корупцією країни-члени ЄС створили різні інституційні структури. У деяких з них працюють центральні агенції, що координують

національні антикорупційні репресивні та превентивні дії. В багатьох державах-членах ЄС функціонують спеціальні антикорупційні агенції лише для запобігання корупції. Вони можуть мати повноваження з перевірки статків і конфлікту інтересів, а в окремих випадках – навіть фінансування партій. Третім варіантом організації інституційної структури національної антикорупційної політики в ЄС є створення спеціалізованих служб, відповідальних за переслідування корупційних правопорушень. На комунітарному рівні Європейського Союзу працюють два спеціалізованих органи з протидії корупції – це Європейський офіс боротьби з шахрайством (OLAF) і Європейська публічна прокуратура (EPPO) [4, с. 3].

Боротьба з корупцією є одним із ключових критеріїв для інтеграції України до Європейського Союзу. ЄС надає особливу увагу питанням ефективного управління, правопорядку та боротьби з корупцією на всіх рівнях влади, включаючи регіональний.

Залучення інвестицій. Україна та окремі її регіони мають значний інвестиційний потенціал. Вона є одним з найбільших потенційно містких ринків в Європі, володіє багатими природними ресурсами, має високий науково-технічний потенціал, а також володіє значним сільськогосподарським потенціалом. Для збільшення інвестицій в сектори економіки, необхідно українським органам влади виконувати узгоджену роботу для покращення репутації України для прямих інвестицій, а також створити відповідні умови для їх залучення. На регіональному рівні залучення інвестицій все більше залежить від наявності виробничих ресурсів та розвиненої інфраструктури [3, с. 5].

Забезпечення відкритості та прозорості у процесі прийняття рішень приваблюють внутрішні та зовнішні інвестиції. Інвестори схильні вкладати кошти в регіони, де вони можуть бути впевнені, що їхні інвестиції будуть використані ефективно, а ризики корупційних практик мінімізовані. На сьогодні фінансово-інвестиційний потенціал відіграє важливу роль в економічному розвитку більшості регіонів та громад України [1, с. 4].

Отже, вважаємо, що боротьба з корупцією є необхідною для забезпечення стійкого та збалансованого розвитку регіонів, справедливого розподілу ресурсів та посилення довіри до державних інститутів та підвищить престиж держави на міжнародній арені.

Список використаних джерел

1. Ащеулова О. М., Донець Д. М., Остропольська С. В. Залучення інвестицій у повоєну відбудову України: можливості та виклики. *Академічні Візії*. 2023. № 25. С. 4-11.
2. Барабаш В. Ю., Табачук А. Я. Електронне врядування та боротьба з корупцією: економічні переваги. *Економіка і суспільство*. 2024. № 62. С. 2-5.
3. Гобрей М. В. Залучення прямих інвестицій в регіони України та їх вплив на економічний розвиток Закарпатської області. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка»*. 2020. № 1 (13). С. 148.

4. Книш С. Антикору́пційна політика Європейського Союзу: етапи формування, здобутки, перспективи. *Актуальні проблеми правознавства*. 2024. № 1. С 3-10.

5. Мороз В. А. Подолання корупції в Україні як одна з умов євроінтеграції. *Європейська інтеграція в контексті сучасної геополітики*: зб. наук. ст. за матеріалами наук. конф., м. Харків, 24 трав. 2016 р. Харків, 2016. С. 432–437.

6. Хаванов А. В. Вплив корупції на економічну безпеку держави: аналіз та механізм наслідків. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. С. 3-6.

Волошина Євгенія Павлівна

здобувач ступеня вищої освіти магістр
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

Кононенко Валерій Васильович

доктор історичних наук, завідувач кафедри
публічного управління та менеджменту
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

**ВИЩИЙ АНТИКОРУПЦІЙНИЙ СУД ЯК ОДИН ІЗ
НОВОСТВОРЕНИХ ІНСТРУМЕНТІВ У БОРОТЬБІ ІЗ КОРУПЦІЄЮ
В УКРАЇНІ**

У реаліях сьогодення та у період протистояння збройній агресії російської федерації проти України питання боротьби із корупцією як ніколи залишається актуальним. Новостворена антикорупційна система в державі включає в себе антикорупційні органи, спеціалізоване законодавство та інструменти, головною метою існування яких є ефективна протидія корупції на всіх рівнях. Вказана система в була створена на основі українських реалій та міжнародного досвіду.

Одним із прикладів регламентування функціонування антикорупційної системи в Україні стала «Антикорупційна стратегія на 2021-2025 роки». Метою стратегії є досягнення суттєвого прогресу в запобіганні та протидії корупції, а також забезпечення злагодженості та системності антикорупційної діяльності всіх органів державної влади та органів місцевого самоврядування. У цій стратегії корупція розглядається як ключова перешкода стабільному економічному зростанню і розбудові ефективних та інклюзивних демократичних інститутів [1].

Разом з тим, вказана стратегія розроблена із використання основних законодавчих актів держави, зокрема Конституції України. Так, відповідно до положень статті 6 Конституції України, Державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої